

Ocena pracy doktorskiej lekarza medycyny Rafała Dźygóry pt. „Wpływ treningu zimowego na występowanie powysiłkowego skurczu oskrzeli u biathlonistów i biegaczy narciarskich”.

Astma jest najczęstszą chorobą przewlekłą osób młodych. W ostatnich latach obserwujemy znaczne zwiększenie się częstości występowania astmy w krajach uprzemysłowionych. Według najnowszych badań epidemiologicznych przeprowadzonych w Polsce (ECAP- Epidemiologia Chorób Alergicznych w Polsce) częstość występowania astmy w populacji wzrosła do 9,3%. W celu utrzymania oraz poprawy sprawności fizycznej coraz więcej osób jest aktywnych fizycznie poświęcając czas bieganiu, narciarstwu, pływaniu czy też innym sportom. Powszechne uprawianie sportu może wiązać się z ryzykiem wystąpienia różnych dolegliwości. Do jednych z nich należą napady duszności. Występowanie napadów duszności podczas lub zaraz po zakończeniu wysiłku jest cechą charakterystyczną astmy oskrzelowej, obserwowaną u 90% chorych. Należy wyróżnić także grupę osób, u których napady duszności występują wyłącznie po wysiłku fizycznym. Osoby dotychczas nie zgłaszające problemów oddechowych podczas intensywnego wysiłku w czasie ciężkiego treningu w mroźnym powietrzu skarżą się na pojawiające duszności. Przeprowadzone u tych osób badania wykazują wzrost reaktywności oskrzelowej. Przyczyna występujących objawów nadal nie jest w pełni poznana.

Podjęte przez Doktorant badania są bardzo istotne z poznawczego punktu widzenia. Szczególnie ważne wydaje się być wybranie do badań osób które dopiero co rozpoczęły przygotowania do podjęcia kariery zawodniczej w biegach narciarskich i biathlonie.

Praca doktorska stanowi typowe dla prac doktorskich opracowanie, liczy 106 stron w tym zawiera się spis treści, wstęp, założenia i cel pracy, opis materiału i metod, wyniki, dyskusja oraz wnioski. Pracę kończą streszczenia, aneks oraz spis piśmiennictwa i indeks tabel.

We wstępie pracy obejmującym 30 stron Doktorant przedstawia aktualny stan wiedzy na temat patomechanizmu astmy oskrzelowej i powysiłkowego skurczu oskrzeli, w rozległy sposób przedstawia mechanizmy reakcji alergicznej, opisuje poszczególne komórki wydzielane przez nie mediatory i cytokiny oraz w zwarty i czytelny sposób przedstawia metody diagnostyki powysiłkowego skurczu oskrzeli. Opisuje także obowiązujące przepisy antydopingowe dotyczące stosowania leków p/astmatycznych. Treść tej części pracy

wyczerpuje zagadnienie, jest rozległa i pozwala wprowadzić czytelnika w poruszane w dalszej części dysertacji zagadnienia. Zawiera błędy językowe oraz częste powtórzenia. Niepotrzebnie, też już we wstępie autor umieszcza zalecenia i wnioski płynące z cytowanych prac.

Założenia i cele pracy wynikające z przedstawionego we wstępie wywodu naukowego są sformułowane poprawnie. Cele szczegółowe pracy Doktorant określił w trzech punktach.

W rozdziałach materiał i metody Doktorant przedstawił dane dotyczące grupy badanej. Badaniem objęto 60 osób uczniów szkół średnich u profilu sportowym, uprawiający biathlon i biegi narciarskie, oraz grupę kontrolną, którą stanowiło 60 osób uczniów szkół średnich. Obie grupy charakteryzowały się identycznymi parametrami demograficznymi. U wszystkich badanych Doktorant przeprowadził badanie ankietowe, wykonano testy skórne z alergenami wziewnymi oraz przeprowadzono badania spirometryczne, a grupę sportowców poddano badaniom ponownie po zakończeniu zimowego cyklu treningowego. Ta część pracy zasługuje na uznanie z uwagi na jej dużą pracowitość. Dowodzi dużych umiejętności i dojrzałości organizacyjnej doktoranta..

Wyniki badania są opisane na 18 stronach. Zawierają 34 tabele przedstawiające poszczególne dane i ich analizę statystyczną. Zawierają one bogaty materiał naukowy, dobrze przeanalizowany z punktu widzenia statystyki, jak i wyróżnienia najważniejszych rezultatów. Autor zwraca uwagę na brak różnic pomiędzy badanymi grupami w występowaniu dodatnich testów skórnych, częstości występowania alergicznego nieżytu nosa i astmy oskrzelowej. Profil uczulenia, małej liczebnie, badanej grupy był podobny do obserwowanych w badaniach statystycznych przeprowadzonych w naszym kraju. Częstość występowania powysiłkowego skurczu oskrzeli była 3x większa w grupie uprawiającej sporty zimowego, nie wykazano jednak istotnych różnic statystycznych. Doktorant obserwował różnice w częstości występowania astmy oskrzelowej i powysiłkowego skurczu oskrzeli (pso) zależne od lat treningu. Niewielka liczebność podgrup u których występował powysiłkowy skurcz oskrzeli nie pozwoliła na wykazanie istotności statystycznej .

Niedostatkami pracy, dostrzeganym również przez Doktoranta jest mała liczebność analizowanych podgrup.

Z krytycznych uwag dotyczących tej części pracy pragnę zwrócić uwagę na brak szczegółowej analizy badan czynnościowych płuc badanych, która być może dostarczyłaby dowodów obrazujących wpływ wysiłku w zimnym powietrzu na czynność dróg oddechowych. W pracy brak informacji o podstawach postawienia rozpoznania alergicznego nieżytu nosa.

Porównanie podgrup uczęszczających do szkoły 1, 2 lub 3 lata jest jedynie pośrednim dowodem na wpływ czasu treningu na występowanie objawów oddechowych, dopiero 3 letnia obserwacja tej samej grupy pozwala na wyciąganie pełnych wniosków. Prezentacja wyników w tabeli a następnie prezentowanie tego raz jeszcze w formie tekstowej sprawia, że praca traci na przejrzystości. Odnoszenie sukcesów szczególnie na tym poziomie sportowym nie jest wskaźnikiem intensywności i czasu poświęconego treningowi.

W opisie liczby osób u których wystąpił powysiłkowy skurcz oskrzeli wymienianych jest 6 uczniów, kiedy w tabeli przedstawionych jest 5 osób.

W dyskusji autor podsumowuje i wypukla własne wyniki oraz porównuje je do danych uzyskanych przez innych autorów. Na podstawie analizy piśmiennictwa i przeprowadzonej przez siebie pracy wnioskuje, że istnieje potrzeba dalszych badań opartych na większych grupach sportowców trenujących w niskich temperaturach w warunkach zimowych. Bardzo cenną obserwacją jest stwierdzenie, że żaden z badanych uczniów nie miał nigdy wykonanej spirometrycznej próby wysiłkowej, a jedynie u niewielu wykonano wcześniej badanie spirometryczne, co można podsumować, że trenerów nie interesowała sprawność oddechowa podopiecznych związana ściśle ze sprawnością zawodników. Powyższe skłoniło doktoranta do sformułowania jednego z wniosków.

W dyskusji Doktorant systematycznie omawia wyniki nie omiszając ponownie rozlegle ich cytować. Prace kończą podsumowujące ją wnioski. Są one w większości jasne, dobrze sformułowane i czytelne, logicznie wyprowadzone z przeprowadzonego badania naukowego. Praca zawiera także streszczenie w dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej) oddające sens badania.

Podsumowując. Przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska lekarza medycyny Rafała Dźygóry spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim i zasługuje na pozytywną ocenę. Kandydat ujawnił w niej zarówno dużą pracowitość, zdolność samodzielnego prowadzenia badań naukowych jak również analitycznego myślenia. Dlatego przedkładam Wysokiej Radzie Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie lek. med. Rafała Dźygóry do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

7356176 Dr hab. med. Radosław Gawlik
specjalista chorób wewnętrznych
SPECFICISTA ALERGOLOG